

RUSKÝ JAZYK PRE SAMOUKOV

CD s MP3

Radka Hřibková

Zuzana Liptáková

 FRAGMENT

Ruský jazyk pre samoukov

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.fragment.sk
www.albatrosmedia.sk

Radka Hříbková, Zuzana Liptáková
Ruský jazyk pre samoukov – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

RUSKÝ JAZYK PRE SAMOUKOV

CD s MP3

Radka **Hříbková**
Zuzana **Liptáková**

 FRAGMENT

Obsah

Predslov	7
Azbuka	9
Výslovnosť.....	14
Урoк 1	Текст 1: Познакoмьтeсь: Мoртин Кaлiнa23
	Грaммaтикa: A. Vyjadrenie slovenskoho slovesa „byť“26
	B. Sloveso eсть27
	C. Oslovenie27
	D. Časovanie slovies (I.)27
	E. Skloňovanie osobných zámen я, ты, он, она, мы, вы, они..... 29
	F. Skloňovanie zámen мой, твой, свой29
	G. Privlastňovacie zámená eгo, eё, их..... 30
	H. Číslovky30
	Текст 2: Моi друзьi Андрей и Машa31
	Диалoг.....32
Урoк 2	Текст 1: Мoртин рaскáзывает o своeй семье37
	Грaммaтикa: A. Slovesá so zmenou kmeňovej spoluhlásky.....39
	B. Minulý čas40
	C. Časovanie slovies (II.).....41
	D. Podstatné mená mužského a ženského rodu – jednotné číslo42
	E. Vyjadrenie záporu (konštrukcie у меня нет, у меня не было)43
	F. Vyjadrenie vzájomnosti.....43
	Текст 2: Андрей рaскáзывает o своeй семье.....44
	Диалoг.....46
Урoк 3	Текст 1: Жизнь Мoртина и Андрейa в Петербурге49
	Грaммaтикa: A. Časovanie slovies (III.)53
	B. Predložky по a пoсле54
	C. Podstatné mená ženského rodu – typ жизнь 54
	D. Podstatné mená mužského a ženského rodu – množné číslo (okrem 2. pádu).....55
	E. Sloveso игрaть в, игрaть нa55
	F. Vázbа so slovesom ждaть55
	Текст 2: В выхoднiе дни56
	Диалoг.....58
Урoк 4	Текст 1: Как устрoиться нa рaбoту61
	Грaммaтикa: A. Podstatné mená ženského rodu – тип истoрия64
	B. Časovanie slovies (IV.)64
	C. Podstatné mená ženského rodu – тип семья.....65
	D. Podstatné mená stredného rodu – тип мeстo65

	E. Členský zápor v ruskej vete.....	66
	F. Používanie predložiek в а на so 4. pádom	66
	G. Používanie spojok а, но.....	66
	Текст 2: Валентина Васильевна готовится к урокам.....	67
	Диалог.....	69
Урок 5	Текст 1: Чем вы увлекаетесь?	73
	Текст 2: Что мне делать?.....	76
	Názvy mesiacov – Месяцы	78
	Číslovky 40 – 900 79	
	Текст 3: Больше я о-пэр быть не хочú.....	79
	Диалог.....	82
Урок 6	Текст 1: Что случилось в торговом центре.....	85
	Грамматика: A. Podstatné mená – 2. pád množného čísla.....	88
	B. Zvláštnosti skloňovania podstatných mien v množnom čísle.....	89
	C. Prídavné mená.....	90
	D. Vyjadrenie slovenského „potrebovať niečo“	91
	E. Infinitív po slovesách vôle	92
	F. Podstatné mená s kmeňom zakončeným на ж, ш, ч, щ, ц.....	92
	Текст 2: Как из продавцá стал врач	93
	Диалог.....	96
Урок 7	Текст 1: На кúхне.....	99
	Грамматика: A. Rozkazovací spôsob	102
	B. Infinitívne otázky	103
	C. Vyjadrenie slovenského „musieť“ (je treba, je nutné, mám)	104
	D. Podstatné mená stredného rodu – тип здáние	104
	E. Nepravidelné slovesá пить, есть.....	105
	Текст 2: К нам придúт гóсти	105
	Диалог.....	108
Урок 8	Текст 1: Мáртин и Андрéй снимают квартиру.....	111
	Грамматика: A. Podstatné mená ženského rodu мать, дочь	113
	B. Podstatné mená stredného rodu – тип воскресéнье..	114
	C. Podstatné meno mužského rodu стул	114
	D. Podstatné mená лúди, дéти	114
	E. Podstatné mená životné a neživotné.....	115
	F. Slovesá typu уезжáть	115
	G. Spodstatnené prídavné mená	115
	Текст 2: Бúдьте как дóма!.....	116
	Диалог.....	118
Урок 9	Текст 1: Наш райóн	121
	Грамматика: A. Stupňovanie prídavných mien a prísloviek.....	123

	Текст 2: Как к нам попать.....	126
	Диалог.....	128
Урок 10	Текст 1: Новоселье.....	131
	Текст 2: У Мάρтина день рождения.....	133
	Текст 3: За столом.....	134
	Диалог.....	136
Урок 11	Текст 1: Биография Мáши.....	139
	Грамматика: A. Radové číslovky.....	140
	B. Vyjadrenie dátumu.....	141
	C. Približný čas.....	142
	D. Predložky в – из, на – с.....	142
	Текст 2: Портрét Ядвиги.....	143
	Диалог.....	144
Урок 12	Текст 1: Джон заболел.....	147
	Грамматика: A. Podstatné mená stredného rodu – typ učilice.....	149
	B. Podstatné mená stredného rodu – typ вре́мя.....	150
	C. Zámeno весь.....	150
	D. Ukazovacie zámená тот, éтот.....	150
	E. Skloňovanie základných čísloviek.....	151
	Текст 2: Ско́рей выздорáвливай, Джон!.....	153
	Диалог.....	154
Урок 13	Текст 1: Поéдем в Москву.....	157
	Грамматика: A. Zámená opytovacie a vzťahné кто, что.....	158
	B. Neurčité zámená a príslovky.....	159
	C. Podmieňovací spôsob.....	159
	D. Podmienkové vety.....	160
	Текст 2: На вокзале.....	161
	Диалог.....	163
Урок 14	Текст 1: Весна в Петербурге.....	167
	A. Záporné zámená a príslovky.....	169
	B. Podstatné mená mužského rodu – typ англичанин.....	169
	C. Podstatné mená mužského rodu na -ý (-ю) – 6. pád jednotného čísla.....	170
	Текст 2: Пáсха.....	170
	Диалог.....	172
Урок 15	Текст 1: Мы бы́ли в Москвe.....	175
	Текст 2: Я полюб́ила рúсскую культу́ру.....	177
	Текст 3: Что я хотeл бы увидeть в Росси́и.....	179
	Диалог.....	181

Predslov

Ruský jazyk pre samoukov + CD s MP3 je učebnica pre začiatočníkov, ktorí chcú vedieť komunikovať po rusky v bežných životných situáciách. S učebnicou je možné pracovať samostatne alebo pod vedením učiteľa. Študent sa naučí písmo, základy ruskej fonetiky, gramatiky (tvaroslovia a skladby), získa základnú slovnú zásobu a zoznámi sa s jej správnym používaním v rôznych situáciách.

Prirodzené situácie sú v jednotlivých lekciách navodzované textami a rozhovormi, ktoré zaznamenávajú zážitky a udalosti zo života desiatich študentov rôznych národností, ktorí sa stretli v Petrohrade, a ich učiteľky ruského jazyka.

Učebnica je rozdelená na 15 lekcí tvoriacich 3 bloky. V štyroch lekciách každého bloku sa študent zoznamuje s novými gramatickými javmi a slovnou zásobou, záverečné lekcie blokov (5., 10. a 15.) sú určené na opakovanie. Rozširujú slovnú zásobu, ale neuvádzajú nové gramatické učivo.

Kniha obsahuje aj poučenie o písme a výslovnosti, poznámky k reáliám (na konci niektorých lekcí), rusko-slovenský slovník, kľúč k cvičeniam a jej súčasťou je CD vo formáte MP3, na ktorom študent nájde všetky texty a vybrané cvičenia – sú označené a číslom stopy.

Každá lekcia (okrem opakovacích) je členená na sedem častí:

- 1) **Text 1**
- 2) **Slovná zásoba k textu 1**
- 3) **Gramatika**
- 4) **Text 2**
- 5) **Slovná zásoba k textu 2**
- 6) **Rozhovor**
- 7) **Cvičenia**

V opakovacích lekciách je namiesto gramatiky vždy uvedený ďalší text so slovnou zásobou. Pri rozhovoroch nie je uvádzaná slovná zásoba, nahrádza ju preklad do slovenčiny.

Pre rovnomerné rozvíjanie všetkých rečových schopností (rozprávanie, písanie, počúvanie, čítanie) a dosiahnutie čo najlepších výsledkov odporúčame používateľom knihy **Ruský jazyk pre samoukov + CD s MP3** tento postup:

- a) Prečítajte si prvý text. Vyhľadajte si neznáme slovíčka v slovníku za textom.
- b) Preštudujte si gramatické učivo a nájdite príklady nových javov v prvom texte.

- c)** Vypočujte si prvý text. Niektoré časti môžete tiež nahlas opakovať.
- d)** Pokúste sa vytvoriť otázky k textu alebo vypracujte jeho osnovu tak, aby ste dobre pochopili zmysel.
- e)** Prečítajte prvý text nahlas.
- f)** Podobným spôsobom postupujte aj pri druhom texte. V tejto fáze venujte zvýšenú pozornosť novej slovnej zásobe.
- g)** Vypočujte si rozhovor (celý alebo po častiach) a pokúste sa vyjadriť, čomu ste rozumeli. Potom si rozhovor vrátane prekladu do slovenčiny prečítajte v učebnici a korigujte porozumenie.
- h)** Vypracujte cvičenia, ktoré upevňujú novú slovnú zásobu a gramatické učivo uvedené v lekcii. Správnosť si môžete skontrolovať kľúčom, ktorý je na konci učebnice.
- ch)** Na záver každej lekcie si zhrňte, čo ste sa naučili, a pokúste sa vypracovať na danú tému samostatný text (monologický alebo dialogický). Môžete si tiež preložiť časť niektorého textu do slovenčiny a potom naspäť do ruštiny. Pri takomto postupe budete mať možnosť dôkladne si skontrolovať správnosť.

Naučiť sa po rusky nie je jednoduché, aj keď ruština a slovenčina sú príbuzné slovanské jazyky. Ako čoskoro zistíte, môže vám táto skutočnosť niekedy pomôcť, no niekedy vám môže učenie skomplikovať (hlavne v oblasti slovnej zásoby). Nenechajte sa odradiť prvotnými problémami, ktoré môže spôsobiť osvojovanie si odlišného grafického systému. Venujte dostatočnú pozornosť výslovnosti, prízvuku a intonácii ruskej vety. Využívajte na to v čo najväčšej miere nahrávky. Pracujte pravidelne a systematicky, najlepšie každý deň. Len tak dosiahnete pocit uspokojenia zo štúdia.

Učebnica je vytvorená s maximálnym ohľadom na študenta a jeho potreby. Starostlivo vybrané texty zaznamenávajú problémové aj humorné situácie, usilujú sa motivovať na samostatné vyjadrovanie. Vydajte sa teda spolu s medzinárodnou skupinou študentov na desaťmesačný kurz do Petrohradu. Prajeme vám, aby táto cesta bola plodná a úspešná.

Autorky

tláčená	písaná	ruské názvy písmen	slovenské názvy písmen
А, а	<i>A a</i>	а	a
Б, б	<i>B b</i>	бэ	b
В, в	<i>V v</i>	вэ	v
Г, г	<i>G g</i>	гэ	g
Д, д	<i>D d</i>	дэ	d
Е, е	<i>E e</i>	е	je ('e)
Ё, ё	<i>Jo jo</i>	ё	jo ('o)
Ж, ж	<i>Ž ž</i>	жэ	ž
З, з	<i>Z z</i>	зэ	z
И, и	<i>I i</i>	и	i
Й, й	<i>J j</i>	и краткое	j
К, к	<i>K k</i>	ка	k
Л, л	<i>L l</i>	эл	l
М, м	<i>M m</i>	эм	m
Н, н	<i>N n</i>	эн	n
О, о	<i>O o</i>	о	o
П, п	<i>P p</i>	пэ	p
Р, р	<i>R r</i>	эр	r
С, с	<i>S s</i>	эс	s
Т, т	<i>T t</i>	тэ	t
У, у	<i>U u</i>	у	u
Ф, ф	<i>F f</i>	эф	f
Х, х	<i>Ch ch</i>	ха	ch
Ц, ц	<i>C c</i>	цэ	c
Ч, ч	<i>Č č</i>	че	č
Ш, ш	<i>Š š</i>	ша	š
Щ, щ	<i>Šč šč</i>	ща	šč
Ъ	<i>ʒ</i>	твёрдый знак	tvrđý znak
Ы	<i>ʒ</i>	ы	y
Ь	<i>ʒ</i>	мягкий знак	mäkký znak
Э, э	<i>Jo jo</i>	э	e
Ю, ю	<i>Ju ju</i>	ю	ju ('u)
Я, я	<i>Ja ja</i>	я	ja ('a)

Azbuka má 33 písmen, líšia sa od latinky podobou aj poradím. Podľa stupňa obťažnosti môžeme písmená zaradiť do niekoľkých skupín:

1. písmená, ktoré sú v tlačenej azbuke aj latinke rovnaké;
2. písmená, ktoré majú celkom odlišnú podobu;
3. písmená, ktoré sa podobou zhodujú s latinkou, ale ich význam je odlišný;
4. písmená, ktoré nemajú v latinke svoj ekvivalent.

Tlačená azbuka

Všimnite si, že v tlačenej azbuke majú veľké a malé písmená rovnaký tvar (na rozdiel od latinky).

1. písmená, ktoré sú v tlačenej azbuke aj latinke rovnaké

А, а	А, а	ма́ма, ма́к, та́м
О, о	О, о	ко́т, То́м
К, к	К, к	ка́к, коме́та, та́кт, кака́о
М, м	М, м	ма́ма, ма́к
Т, т	Т, т	та́к, а́том, те́ма

Кто там?	Там То́м.	Как ко́т?
Там ма́ма?	Там ко́т.	Та́к как То́м – ко́т.

2. písmená, ktoré majú celkom odlišnú podobu

Б, б	В, в	Бо́б, ба́ба
Г, г	Г, г	бо́г, Го́т
Д, д	Д, д	до́м, до́гма
Ж, ж	Ж, ж	Жа́к, жа́ба
З, з	З, з	коза́, га́з
И, и	И, и	зи́ма, де́ти
Й, й	Й, й	Йи́тка, йо́д

(V ruských slovách sa píše iba po samohláske, na začiatku slova sa píše veľmi zriedkavo – iba v prevzatých slovách a cudzích názvoch a menách.)

Л, л	Л, л	Ла́да, ла́к
Н, н	Н, н	Ни́на, Ни́л, нога́
П, п	Р, р	Поли́н, пи́ла, пи́лoт
Ф, ф	Ф, ф	Фили́пп, фа́кт
Ц, ц	С, с	це́на, це́ме́нт
Ч, ч	Ч, ч	Ча́пек, ча́й
Ш, ш	Ш, ш	Шимóн, шкóла
ы	У, у	мы, ты
Э, э	Е, е	э́то, э́та́ж

3. písmená, ktoré sa podobou zhodujú s latinkou, ale ich význam je odlišný

В, в	V, v	Вадим, внук
Е, е	je (’e)	Ёнда, Елена, еду, сестра, тема
Р, р	R, r	Рита, рыба
С, с	S, s	Саша, сын
У, у	U, u	Урал, уши
Х, х	Ch, ch	Хуан, хирург

4. písmená, ktoré nemajú v latinke svoj ekvivalent

Щ, щ	šč	щи, щенок, борщ
Ё, ё	jo (’o)	Ёж, моё, Пётр
Ю, ю	ju (’u)	Юра, Катю, Надю
Я, я	ja (’a)	Ян, Якуб, язык, Чехия, дядя, Пётя
ть	tvrdý znak	подъезд, въезд
ь	mäkký znak	день, мышь

Писанá азбука

S písanou azbukou odporúčame zoznamovať sa postupne až po dôkladnom osvojení si tlačeneho písma, po prebratí niekoľkých lekcií z učebnice.

Niektoré písané písmená ruskej azbuky sa tvarom podobajú na písmená v latinke (sú zhodné) a môžu mať zhodný alebo odlišný význam. Väčšinou sa veľké písmená píšu rovnako ako malé, niekedy sa však tvary odlišujú.

Pozn.: V slovách napísaných písaným písmom neoznačujete prízvuky.

В, в	<i>В в в</i>	<i>вс ба ов Вова</i>
Д, д	<i>Д д</i>	<i>Да дед дора дба дбе дба</i>
О, о	<i>О о о</i>	<i>Ога Обог оо</i>
Г, г	<i>Г г</i>	<i>Га га гог гад</i>
Е, е	<i>Е е</i>	<i>Ева ега ео</i>
Ё, ё	<i>Ё ё</i>	<i>ёй</i>
И, и	<i>И и</i>	<i>Ива Ига иуд Иавид</i>
Й, й	<i>Й й</i>	<i>Йог йора йой дай</i>
С, с	<i>С с</i>	<i>Сава сова сад сога совой Огисса</i>
У, у	<i>У у</i>	<i>Увас вогу дуу</i>
Н, н	<i>Н н</i>	<i>Нина она они нос Дунай Тана у нас</i>

Б, б	Б б	Боб банан обе оба бел обед
Т, т	Т т	Тогда тот та тут нет студент
Р, р	Р р	Рита Рита ребро рои рай рийс сестра брат друг Нитра
Ж, ж	Ж ж	Жанета ёж уж уже живот Джон
З, з	З з	Зита Зудана ваза роза зуб без бизнес
К, к	К к	Карин кот так век как
Л, л	Л л	Лена Валентина словак Карл дал стал
М, м	М м	Мартин Москва дом дам ем мама дома дома мило мои к ним
А, а	А а А А А	Адам Алена Анна Андрей Антон
П, п	П п	Павел Пётр Петербург Прага папа привет Европа спорт
Ф, ф	Ф ф у ф	Филипп уф фракт фирма кафе кофе
Х, х	Х х	Хрудин страх хи хата мхи
Ц, ц	Ц ц	Цейлон цена отец испаниц принцип концерт
Ч, ч	Ч ч	Ченик Чехов чех чехи словачка врал чай
Ш, ш	Ш ш	Шарка чижка Маша бабушка кошка хорошо
Щ, щ	Щ щ	Щедрин щц щука Борщ
Ъ	ъ	въезд съезд объект обызд
Ы	ы	сын из Острова дом рыба ныщцы
Ь	ь	естьмышь фильм очень делать письмо Польша

Э, э Ээ Эда Этна эта Развалъ поэт экспорт
Ю, ю Юю Прии мою читаю интервью
Ѣ Ѣ Ѣ
Я, я Яя Ян Яна Якуб моя русская
Яя Яя

POZOR

Písmená *М, м, Я, я, Л, л* sa začínajú „zobáčikom“ na riadku, ktorý je pri písaní treba zachovať. Je to dôležité hlavne pri pripájaní na predchádzajúce písmeno.

Pravopis

1. Po písmenách **г, к, х, ч, щ** sa nikdy nepíše **ы** (книги, руки, хитрый), výslovnosť je **mäkká**.
2. Po **ж, ш** sa nepíše **ы** (жить, уши), ale výslovnosť je **tvrdá**.
3. Po **ж, ш, ч, щ, ц, г, к, х** sa nepíše **я, ю** (výnimkou sú niektoré cudzie slová). Po **г, к, х, а ц** sa nepíše ani **ё**.
4. Po **ц** sa v ruštine môže písať **и** (väčšinou v prevzatých slovách uprostred, napr. цирк) aj **ы** (hlavne v koncovkách podstatných mien, napr. немцы). Výslovnosť je vždy **tvrdá**.

POZOR

Bez ohľadu na pravopis sa slabiky s **ч, щ** vyslovujú vždy mätko, slabiky s **ж, ш, ц** tvrdo.

Výslovnosť

Prízvuk

audio 2

Výslovnosť v ruštine je významne ovplyvnená prízvukom. **Ruský prízvuk** je nepravidelný, na rozdiel od slovenčiny môže byť na ktorejkoľvek slabike v slove. Môže byť pohyblivý, čo znamená, že v rôznych tvaroch toho istého slova je na inom mieste (napr. môže prechádzať z koncovky na kmeň a pod.).

Slovný prízvuk je v ruštine veľmi dôrazný. Neprízvučné slabiky sa vyslovujú oslabene, menej zreteľne a často pri ich výslovnosti dochádza k redukcii (viď ďalej), ktorá v niektorých prípadoch počúvajúcemu značne sťažuje porozumenie.

шкóла	мáма	метрó	козá
сестрá	áтом	комáр	отéц

Pozn.: Prízvuk sa v tejto učebnici označuje vo viacslabičných slovách čiarkou nad samohláskou, čo ale neznamená jej dĺžku. V originálnych ruských textoch sa prízvuk neoznačuje.

Samohlásky

audio 3

a) prízvučné samohlásky

Výslovnosť prízvučných samohlások je oveľa výraznejšia než v slovenčine, pri artikulácii prízvučnej samohlásky jazyk silno stlačte a zosilnite výdych.

так	мак	Том	тот	дом	рак	он
там	как	кот	сад	нос	нож	кто

Samohlásky е, ё, ю, я

- na začiatku slova alebo po samohláske sa vyslovujú ako **j + príslušná samohláska**
- po spoluhláske označujú jej mäkkosť, **nevyslovuje sa j** (pozor na redukcii я, е v neprízvučnej pozícii)

Prízvučné **е** [e] zmäkčuje predchádzajúcu spoluhlásku

дéти

тэкст

[je] po samohláske alebo na začiatku slova

приéду

éсли

V neprízvučnej pozícii sa výslovnosť mení (viď ďalej).

ѐ [ʼo] zmäkčuje predchádzajúcu spoluhlásku
тѐплый
всѐ

[jo] po samohláske alebo na začiatku slova
ѐлка
моѐ

Je vždy prízvučné.

ю [ʼu] zmäkčuje predchádzajúcu spoluhlásku
Тáню
Нáдю

[ju] po samohláske alebo na začiatku slova
Юра
Чѐхию

Prízvučné я [ʼa] zmäkčuje predchádzajúcu spoluhlásku
пѐять
взѐял

[ja] po samohláske alebo na začiatku slova
Ян
моѐя

V neprízvučnej pozícii sa výslovnosť mení (viď ďalej).

b) redukované samohlásky

audio 4

Výslovnosť samohlások v prízvučnej pozícii je vysvetlená vyššie. Výslovnosť niektorých samohlások v neprízvučnej pozícii sa však mení.

Ide o samohlásky, ktoré sa v písme označujú **a, o, e, я**. Zjednodušene môžeme ich výslovnosť vysvetliť takto:

1. V pozícii za prízvučnou slabikou sa všetky tieto samohlásky vyslovujú oslabene, menej zreteľne, niekedy sa až „prehítajú“. Tento redukovaný zvuk označujeme [ə].

мáма [mámə]

2. V prvej slabike pred prízvukom sa **a, o** vyslovuje ako [a]: Антóн [antón]
окнó [aknó]

е, я skoro ako [i]:	сестра́ [s'istrá] тяну́ть [t'inút']
alebo [ji]:	Еле́на [jil'énə] япо́нец [jipón'ɛs]

3. V ďalších slabikách pred prízvukom sa samohlásky redukujú podobne ako v pozícii za prízvukom [ə].

телефо́н [t'əl'ifón]
Ломоно́сов [lɔmanósɔf]

POZOR

1. Tam, kde v slove nasleduje **и** po samohláske, sa vyslovuje [j].

мо́й [mají]
в Че́хии [fčéch'iji]

2. Slovo, ktoré sa začína samohláskou, sa vyslovuje s predložkou ako jeden celok.

в Аме́рике [vamér'ik'ə]
с Ири́ной [sy'rinəj]

3. Samohláska **ы** [y] sa vyslovuje veľmi tvrdo, má nižší tón než slovenská hláska, vychádza z dolnej časti hrdla.

бы́ли вы́
мы́ли сын

Pri nácviku začnite vyslovovať dlhé hlboké úúú a rozťahnite ústa do šírky, bradu vysuňte dopredu.

Spoluhlásky

audio 5

V ruštine je väčšina spoluhlások párových – majú mäkký a tvrdý variant. Podobných dvojíc tvrdých a mäkkých spoluhlások, ako sú slovenské d – ě, t – ě, n – ň, je v ruštine pätnásť:

Б [b, b']	К [k, k']	Р [r, r']
В [v, v']	Л [l, l']	С [s, s']
Г [g, g']	М [m, m']	Т [t, t']
Д [d, d']	Н [n, n']	Ф [f, f']
З [z, z']	П [p, p']	Х [ch, ch']

Pozn.: V zátvorke uvádzame fonetický prepis výslovnosti hlásky. Prvá z dvojice označuje tvrdý variant, apostrof označuje mäkkosť.

Pri každom písmene sú v prvom riadku slová, v ktorých sa hláska vyslovuje tvrdo, v druhom slove s mäkkou výslovnosťou.

Б [b, b']	оба, баба берег, битва, обе
В [v, v']	ваза, Братислава, ваш, вы вино, в Братиславе, ветер
Г [g, g']	нога, книга, Прага книги, в Праге, в книге
Д [d, d']	дома, дым, Дан, Дон дети, Няня, свадьба
З [z, z']	Зузана, зуб, ваза Зина, зима, зebra
К [k, k']	какао, кот, купить в руке, словаки, ракета
Л [l, l']	лампа, Клара, пилот липа, лето, Валия,
М [m, m']	мост, мы место, Мила
Н [n, n']	наш, нос, бананы Соня, они, Невя
П [p, p']	папа, Павел, потом пять, Пётр, Пётя
Р [r, r']	рыба, Нитра, Клара Ирина, в Нитре, к Вере
С [s, s']	сын, сова, Саша сила, север, вся
Т [t, t']	кто, Тамара, ты Катя, тихо, тема
Ф [f, f']	форма, фауна, футбол Филипп, фирма, Фёдя, Фёдор
Х [ch, ch']	хата, ухо, Чехов чехи, химик, хитрый

Okrem párových spoluhlások tvrdých a mäkkých sú aj spoluhlásky nepárové.

Vždy **tvrdo** sa vyslovuje:

Ж [ž]	живот, жаба
Ш [š]	уши, Саша
Ц [c]	немцы, цирк

Vždy **mäkko** sa vyslovuje:

Ч [č']	чай, часто
Щ [šč]	щи, щенята
Й [j]	мой, дайте

POZOR

Mäkké slabiky sa vyslovujú bez j, ak medzi spoluhláskou a samohláskou nie je mäkký alebo tvrdý znak. Po mäkkom alebo tvrdom znaku sa písmená и, е, я, ё, ю čítajú s [j], napr. Татьяна Васильевна, пью.

Poznámky k výslovnosti

audio 6

1. V niektorých prevzatých slovách (hlavne v slovách týkajúcich sa počítačovej terminológie) sa slabiky **де, те, не** vyslovujú tvrdo:

декан	компьютер
интернёт	интервью

2. Slovenskému písmenu **h** v ruštine najčastejšie zodpovedá **г**:

Га́на	<i>Hana</i>
Пра́га	<i>Praha</i>
Ян Гус	<i>Jan Hus</i>

niekedy **х**:

хокке́й	<i>hokej</i>
хобби	<i>hobby</i>

3. Ruské **г** sa vyslovuje ako [v]

– v koncovkách prídavných mien a radových čísloviek:

Чайко́вского	<i>Čajkovského</i>
пе́рвого	<i>prvého</i>

– v 2. a 4. páde zámen:

его́	<i>jeho</i>
нашего́	<i>nášho</i>

– a v slove **сего́дня** *dnes*

4. Ruské **ч** sa v niektorých slovách vyslovuje tvrdo ako **ш**:

что́
конечно́
что́бы

5. Spojenie **сч** sa vyslovuje rovnako ako **щ** [šč]:

счастье

Pozn.: Tieto zvláštnosti vo výslovnosti sú uvádzané vždy v hranatej zátvorke v novej slovnej zásobe jednotlivých lekcií.

6. Keď v slove nasleduje po párovej spoluhláske **ь** (mäkký znak), zmäkčuje ju, no on sám sa nevyslovuje:

кость

день

ь (tvrdý znak) v slove oddeľuje predponu končiacu sa na spoluhlásku od slovného základu začínajúceho sa na e, ё, ю, я. V tom prípade sa v týchto samohláskach vyslovuje [j].

подъезд

въезд

7. Tvrdé i mäkké **л** [l, l'] sa odlišuje od slovenského l. Tvrdé má hlbší tón, jazyk sa opiera o spodné zuby, špička jazyka sa nezdvíha.

шко́ла

ла́мпа

Pri vyslovovaní mäkkého **л** [l'] rozťahnite ústa, ako keby ste chceli vysloviť vysoké dlhé ííí, jazyk oprite o horné podnebie a vyslovte l.

лил

ли́па

8. **щ** sa vyslovuje ako veľmi mäkké dlhé [š'š'] (vyslovujte s jazykom na podnebí), ktoré môže prechádzať do krátkeho [š'č'].

щи

борщ

9. Ruština nemá na rozdiel od slovenčiny slabikotvorné r a l, preto v niektorých slovách skupiny spoluhlások netvorí slabiku.

Пётр

центр

министр

Oznamovacia veta

Это дом.

Это мама.

Мама дома.

Opytovacia veta

V ruskej otázke s **opytovacím zámenom** (кто, что, где, как) je dôraz na opytovacom slove alebo na najdôležitejšom slove vo vete.

Кто там?

Кто это?

Что это?

Где он?

Кто дома?

Как там у вас?

Что с вами?

Где ваш дом?

Где наш сын?

V otázke **bez opytovacieho zámena**, na ktorú sa očakáva odpoveď áno/nie, sa prudko zvýši tón na slove, na ktoré sa pýtame. Toto slovo môže mať vo vete rôznu pozíciu.

У вас есть дети?

Дети у вас есть?

Keď je slovo, na ktoré sa pýtame, viacslabičné, tón sa zvýši na prízvučnej slabike. Potom hlas prudko klesá.

Вы поедете с нами в Москву?

Это школа?

Это студент?

Это сестра?

Это сын?

Это Андрей?

Это Москва?

Odpoveď na otázku

V odpovedi na otázku klesá tón do najnižšej polohy.

Это школа?

Нет, это не школа.

Вы студент?

Да, я студент.

Якуб дома?

Да, дома.

Он был у вас?

Да, у нас.

Он был у вас?

Да, были.

Azbuka a výslovnosť – cvičenia

1. Čítajte slabiky.

audio 8

да – дя, дэ – де, до – дё, ду – дю, ды – ди
на – ня, нэ – не, но – нё, ну – ню, ны – ни
та – тя, тэ – те, то – тё, ту – тю, ты – ти
ба – бя, бэ – бе, бо – бё, бу – бю, бы – би
ва – вя, вэ – ве, во – вё, ву – вю, вы – ви
ла – ля, лэ – ле, ло – лё, лу – лю, лы – ли
са – ся, сэ – се, со – сё, су – сю, сы – си

2. Počúvajte a opakujte slabiky a slová.

audio 9

ши – ша – ше – шё – ўши, náши, váши, у Сáши, шил, шáпка, шйшка,
шёпот, Мáша, кóшки

жи – жа – же – жё – жáба, Жéня, жирáф, живóт, жйли
це – ци – цы – цирк, Цйдли́на, ца́рь, нёмцы, ўлицу
ча – че – чи – час, ча́сто, чй́сто, Чéнек, чай, в чём, но́чи
ща – ще – щи – щеня́та, борщ, щу́ка, ве́щи, Щедрй́н

3. Počúvajte, potom čítajte.

audio 10

Áдам до́ма. Он студéнт. Я в Остра́ве. Он чех, а ты? Я слова́к.
Он купи́л кни́гу. Жанéта бы́ла у Ната́ши в Брати́сла́ве. А ты?
Я был у Ка́рла. Наш дом далеко́.

4. Odpíšte.

Я чех.

Я из Чехавы.

Меня зовут Матий.

А кто это?

Это Маша.

Она словачка, она из города Кошице.

5. Prečítajte a prepíšte písanou azbukou (bez prízvukov).

audio 11

1. Это моя подру́га Валенти́на.
2. Она́ ру́сская.
3. Она́ живёт в Москвё.
4. Я Ва́лю ча́сто фотографíрую.
5. Она́ ча́сто до́ма чита́ет кни́ги.